

Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi - Journal of Social Sciences
Cilt/Volume: 2006-2 Sayı/Issue: 13

Nevzat MİRZEOĞLU*

SPOR BİLİMLERİ VE FELSEFE:

Çok Disiplinli Yapı ve Felsefi Bir Bakış, Kişisel Felsefe Geliştirme

ÖZET

Bir meslek alanının gelişmesi, o mesleğin felsefesine ve bu felsefenin meslek elemanları tarafından kabul edilmesine bağlıdır. Bir meslek felsefesi o meslek için ortak hedeflere yönelmeyi, aynı dili kullanmayı, sorunlar karşısında bir güç olabilmeyi ve ortak sorunlara çözüm üretebilmeyi sağlar. İlgili literatür incelendiğinde “Spor Bilimcilerinin” felsefe geliştirmek konusunda çok başarılı olmadıklarına dair kanıtlar bulunmaktadır. Özellikle ülkemizde bu konudaki yetersizlikler çok daha belirgindir.

Bu çalışmanın amacı, felsefeden başlayarak felsefe neden gereklidir ve nasıl felsefe yapılır? Çok disiplinli yapı içerisinde spor bilimlerinde felsefe nasıl kullanılmalıdır? Kişisel felsefe geliştirmenin yolu nedir? Sorularına yanıt aramaktır. Bu amaçla öncelikle ilgili literatür taranmış, bu konuda yapılan tartışmalar ışığında spor bilimleri ve felsefe konusunda yeni bir yaklaşım gerçekleştirilmiştir. Bu yeni yaklaşım çerçevesinde;

- Sporda eğitim Felsefesi
- Sporda Yönetim Felsefesi
- Sporda Sağlık Felsefesi
- Sporda Performans Felsefesi

gibi alanlarda yeni çalışmalar yapılması gereği tartışılmıştır. Ayrıca, adım, adım kişisel felsefe geliştirme açısından bir yol haritası çizilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Felsefe, Spor Bilimleri, Kişisel Felsefe

ABSTRACT

Development of a Profession is dependent on its philosophy that accepted by its members. The philosophy of a Profession causes the unification behind the common goals, the uses the same language, the unified body against the problems, and solution of shared problems. We can say that sport scientists are not successful enough on developing of the professional philosophy. Especially, that is more so in Turkey than in the other countries.

* Yrd. Doç. Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, BESYO Öğretim Üyesi

The purpose of this study was to find out answers of some questions: “why philosophy is needed, and how can philosophy be made?, How should philosophy be used in multiple disciplines of sport sciences?, And how can personal philosophy be developed?” Thus, literature was researched firstly, and the new approaches towards sport sciences and philosophy were discussed. The new approaches discussed were:

- Philosophy of Education in Sport
- Philosophy of Management in Sport
- Philosophy of Health in Sport
- Philosophy of Performance in Sport

Key Words: Philosophy, Sport Sciences, Personal Philosophy

GİRİŞ

Felsefe, bireylerin evrenle olan ilişkilerini tatmin edici ve anlamlı bir şekilde değerlendirmelerine yardım etmeye çalışan bir araştırma alanıdır. Bir anlamda insanlığın düşünce tarihini oluşturan felsefenin sözcük anlamı bilgi sevgisidir. Buradaki sevgi bilgi için mücadele, fedakarlık, bağlılık, tutku ve gayreti ifade eder. Felsefe aynı zamanda bilgeliliği inceleme anlamına da gelir. Bilgelikten anlaşılarda yalnız işlerimizdeki ölçülülük değil, aynı zamanda yaşamımızı yönetmek için olduğu kadar sağlığımızı koruma ve tüm zanaatların yaratılması için de insanın bilebildiği tüm nesnelere tam bir bilgisi anlaşılır (1). Bir sorgulama alanı olan felsefe; sorduğu bir sürü soruyu her zaman bizim istediğimiz gibi yanıtlayamasa bile, hiç olmazsa dünyayı daha ilginç kılacak sorular sorma gücünü taşır ve günlük yaşamın en sıradan şeylerinin bile yüzeyleri altında yatan şaşırtıcı ve duyulmamış şeyleri gösterir (2). Çotuksöken’ e (1995) göre felsefe, hiç kesintiye uğramayan bir bilgi dalı, bir insan etkinliğidir. İnsanın asıl doğasının, aklının en üst düzeyde etkin ve işlevsel olduğu bir bilgi alanıdır (3). Yüzyıllardır felsefe çok değişik şekillerde tanımlanmıştır. Ancak, Bütün bu tanımların ulaştığı felsefe hakkında ortak yargılardan söz edilebilir (4):

- **Felsefe insanın doğası gereğidir:** İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli farklılık düşünme gücüdür. Felsefeye sistematik düşünce süreci olarak baktığımızda, insan için ne kadar doğal olduğunu görürüz.
- **Felsefe hoşgörüdür:** Her insan farklı düşünce ve özelliklere sahiptir. Bu farklılıklar insanlar arasında çatışmalara neden olmaktadır ve sosyal hayat için olumsuz bir durumdur. Oysa, felsefede çatışmalar normaldir ve felsefenin hayat kaynağıdır. Felsefedeki ekoller bu şekilde doğmuştur. Çıkan her yeni düşünce felsefeyi zenginleştirmiş

ve büyütülmüştür. Bu durum sosyal yaşam için ideal bir örnektir. Felsefedeki bu hoşgörü toplum yapısına aktarılabilse sosyal sorunlar çok daha kolay çözülebilir.

- **Felsefe mutluluktur:** Felsefe bilgi, değer ve varlıkların anlamlarında mutlak bilgiyi arar. Çünkü mutlak bilgi her alanda sorunlara çözüm olacak, insanlığın tüm sıkıntılarını sona erdirecektir. Bilgi her derdin ilacı, mutluluğun anahtarıdır.

Görüldüğü gibi felsefe; birey ve toplumlar için gelişim ve mutluluğun, değişim ve üretkenliğin temel unsurudur.

Politzer'e (1935) göre "felsefe evreni, tabiatı açıklamak ister, yani genel meseleleri inceler". Daha az genel olan meseleler bilimler tarafından incelenir. Öyleyse felsefe, bilimlere dayanmak ve onlara bağlı olmak anlamında, bilimlerin uzantısıdır(5). Russell'e (1911) göre "felsefi bilgi, özde bilimsel bilgiden ayrı değildir; bilime kapalı olup ta felsefeye açık olan bir bilgelik kaynağı yoktur, ve felsefenin vardığı sonuçların bilimin vardıklarıyla kökten bir ayrılığı yoktur. Felsefeyi bilimden ayrı bir irdeleme alanı yapan şey eleştiridir. Felsefe, bilimde ve günlük yaşamda kullanılan ilkeleri eleştirel olarak inceler; bu ilkelerde bulunabilecek tutarsızlıkları araştırıp bulur ve onları ancak, eleştirel bir araştırma sonucunda çürütecek bir sebep bulunmadığında kabul eder" (2).

Felsefe çalışma alanlarına göre bilim dallarıyla özdeşleşmiş gibidir. Orhun (1999) felsefenin alanlarını "Doğa felsefesi, matematik felsefesi, din felsefesi, dil felsefesi, sanat felsefesi, eğitim felsefesi, hukuk felsefesi, siyaset felsefesi, ekonomi felsefesi, tarih felsefesi, spor felsefesi, teknik felsefesi" olarak sınıflandırmıştır. Böylece felsefe bilimlerin önünü açarken, yeni bilim dallarının ortaya çıkması da felsefeye yeni sorgulama ve çalışma alanları yaratmaktadır(6).

Bu çalışma, "Spor Felsefesi" ne eleştirel bir yaklaşımla bir tartışma yaratmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yabancı literatürde özellikle spor bilimleri alanında çalışanların yeterince felsefeye zaman ayırmadıkları ve uygun felsefe geliştiremedikleri yönünde vurgularla karşılaşılmaktadır (7). Bu acı ama gerçeği yansıtan bir durumdur. İyi bir meslek felsefesi iyi bir örgütlenmeyi, her düzeyde haklarını korumayı ve geliştirmeyi, ortak dili konuşmayı getirir. Ülkemizde bu konularda ne durumda olduğumuz aşıkardır. Özellikle gerek YÖK tarafından yapılan spor bilimlerindeki ana bilim dalı tasnifi ve doçentlik alanlarının ilanındaki hatalara tepkisizlik, gerekse örgütlenme konusundaki başarısızlığımız mesleki bir dayanışma içinde

olmadığımızın en önemli kanıtlarıdır. Çalışma bu gerekçelerle yola çıkarak bir tartışma başlatmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda aşağıdaki sorgulama alanlarına göre bu çalışma yürütülmüştür.

- Felsefe neden gereklidir?
- Herkes felsefe yapabilir mi?
- Spor felsefesi, spor bilimlerinin çok disiplinli yapısını tanımlamak açısından yeterli mi?
- Kişisel felsefe nasıl geliştirilir?

NEDEN FELSEFE?

Felsefe, bireyden başlayarak toplumun mutluluğu ve evrensel barış için hedefler ve ilkeler koyar. Ancak bu hedef ve ilkelerden yararlanmayı kişilerin kendi sorumlulukları olarak görür. Bunun anlamı ise “aydınlanma” ile ifade edilebilir. Kant (1784) aydınlanmayı; “insanın kendi suçu ile düşmüş olduğu bir ergin olmama durumundan kurtulmasıdır. Bu ergin olmayış durumu ise, insanın kendi aklını bir başkasının kılavuzluğuna başvurmaksızın kullanamayışıdır” cümleleriyle tanımlamıştır (3). Bu durumda sorumluluk mutlak olarak bireydedir.

Çotuksöken’e (1995) göre her yükseköğrenim olanağına kavuşmuş olan kişilerin özellikle felsefe dersleri almaları gerekir. Böylece her birey kendi uzmanlık alanına felsefeye bakabilme, sorunları derinden kavrayabilme olanağını elde edebilir. Yazara göre her yüksek öğretim programının daha 1. sınıfta Felsefeye Giriş dersleri okutulmalıdır(3). Spor Bilimleri açısından bu “Spor Bilimlerine Giriş” derslerinde gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Ancak yeterli değildir. Bu amacı gerçekleştirmek için en azından “Spor Bilimleri ve Felsefe” isimli bir ders spor eğitimi veren kurumların programında zorunlu olmalıdır. Felsefeye bireyler ve bir meslek alanı açısından bakıldığında katkılarını aşağıdaki şekilde özetlemek mümkün olabilir.

- Bireylere;
 - ✓Hedef belirlemeye ve yeni hedefler geliştirmeye
 - ✓Güçlüklerle baş etmeye
 - ✓Doğru kararlar vermeye
 - ✓Hoşgörülü ve pozitif olmaya
 - ✓Mutlu olmaya
 - ✓Girişimciliğe katkıda bulunur
- Mesleğe;
 - ✓Ortak dili konuşmaya
 - ✓Dayanışmaya

- ✓Gelişmeye
- ✓Verimliliğe
- ✓Saygınlığa
- ✓Bilimselliğe katkıda bulunur

Bu durumda felsefesiz bilim ve bilimsiz felsefe yapılmaz ilkesi ile yola çıkarak bir meslek felsefesi oluşturmanın zorunluluk olduğunu söyleyebiliriz. Kendi olmak, kendini bulmak ve kendi temelleri üzerinde yükselmek felsefeye bağlıdır.

NASIL FELSEFE?

Felsefe bir sorgulama ve gerçeği arama süreci olarak tanımlanmaktadır (2, 4). Bu durumda felsefenin yapı taşları olan sorgulama alanlarını kısaca açıklamakta yarar bulunmaktadır. Ancak böylece, felsefi bir sorgulama yapılabilir. Bu alanlar aşağıda verilmiştir.

1- Ontoloji (Varlık Bilgisi); Yeni ontolojik öğretilerde, duyular üstü ve akıl üstü sezginin yardımıyla kavranan bir genel kavramlar sistemi olarak görülür (8). Var olanı bütünsel bir anlayışla inceleyen, neliğini, yasal düzenliliklerini konu alan ve çözümlemeye çalışan bir felsefi disiplindir (4). Ayrıca ontolojide, “gerçek, insan, ruh, Tanrı, yokluk, varlık nedir? Var mıdır; yok mudur? İnsanın evrendeki yeri, önemi, rolü nedir? Gibi sorular vardır. Bununla beraber insanın şimdilik bilmedikleri, ulaşamadıkları ancak varolanlar da ontolojinin konuları arasındadır. Yani ontoloji, varolanla, varolacakları irdeleyen felsefenin bir disiplin alanı olarak betimlenebilir (4).

2- Epistemoloji (Bilgi Sorunu); Bilenle bilinen arasındaki ilişkileri inceleyen felsefe alanıdır. Epistemoloji, bilgi türleri ve bilgiyi edinebilme metotları ile ilgilenir. Bilginin kaynağını, prensiplerini, sınırlılıklarını ve geçerliliğini tanımlamaya çalışır. Gerçeğe ulaşmak için gerekli olan bilgilerin neler olduğunu ve bunların nasıl elde edileceği ile ilgili sorular sorarak sonuca gitmeye çalışır.

Bilgi, bilenle - bilinen (suje - obje, insan - nesne) arasındaki ilişkidir (9). Bu terim felsefeyi ontoloji ile epistemoloji'ye ayıran İskoç filozof J. F. Ferrier (1854) tarafından ortaya atılmıştır (8).

3- Aksiyoloji (Değerler Sorunu); Değerlerin doğasının felsefi yönden incelenişidir. Aksiyoloji, Bilgiyi doğru bir şekilde nerede kullanmalıyız? Sorusuna cevap vermemizi sağlar. Değerli olan nedir? Hüküm-karar hangi

kriterlere göre verilir? Sorularını sorar. Aksiyoloji toplumun hedef ve değerleri üzerinde durur. Bu hedef ve değerler aynı zamanda geliştirilen eğitim programlarına yön verir.

Değerler özgül toplumsal fenomenler olarak, toplumsal ilişkilerin kendilerini gösterişleri ve toplumsal bilincin değerlendirici bir yanındır (8). Töresel değer, kimyasal değer, sanat değeri, ... Bunlar özde bir birlerinden ayrı şeylerdir. Değer bir kullanma işi değil, bir değiştirme işidir (9). Ben ve başkası olmadan ahlakla ilgili bir yargı oluşamaz. Kendi davranışlarını, yine kendince ve toplumca oluşturulan değere göre yargılar (4). Aksiyoloji, aynı zamanda etik ve estetik değerlerle de ilgilidir.

Etik

Aksiyolojinin daha kişiselleştirilmiş ve özelleştirilmiş bir alt bölümüdür. Kişinin ahlaksal değerlerini tanımlamada yardımcı olur ve kişisel davranış ilkeleri için taban oluşturur. Kişinin sahip olması gereken en yüksek ve üstün davranış standardı ne olmalıdır? Sorusunu sorar. Ahlak insan tarafından oluşturulan bir gerçektir. Sokrates ahlakın temelini bilgi olduğunu söyler. Doğru bilgi insanı doğru eyleme, bilgisizlik ise eğri, yanlış eyleme götürür (4). Ahlak, aynı zamanda erdemli davranmak anlamına da gelir. Spor da ahlak ya da spor ahlakı, ahlaksal spor uygulamalarının bir kuramıdır (10). Spor yapan ve yaptırana için iyi ve kötü nedir? Spor, içinde hangi değerleri barındırır? Gibi sorulara yanıt arar.

Estetik

Doğada ve sanatta (dans, drama, heykel, resim müzik ve yazı v.b.) güzellik için kriterlerin ne olacağını çalışmak ve belirlemektir. Franzel' in (1990) ifadesiyle estetik, "Bir rüzgar gülü gibidir. Her felsefi, kültürel, bilimsel kuram rüzgarının çarpması ile yön değiştirir; bir anda matematiksel, bir anda ampirik, bir anda normatif, bir anda betimleyici oluverir. Bir yandan estetik haz duyandan (subjeden), bir yandan da haz duyulandan (objeden) hareket eder". Bu günkü genel görüşlere göre estetik, geniş anlamda doğada ve sanatta yansıyan güzelliğin bilimi, dar anlamda sanatın kuramı ve felsefesidir. Sporda duyum, algılama ve eylem birlikteliğine dönüşen hareket, doğa güzelliği ve sanat güzelliği olarak estetiğin konusudur. Estetik nasıl tanımlanırsa tanımlansın, "doğal bir varlık alanı olarak insanın hareketi, kültürel bir varlık olarak oyun ve spor eylemi ve performansı sanat ustalığına dönüştüğünde estetiğin konusudur (11).

4- Logic (Mantık); Düşüncelerin düşüncelerle doğrulanması bilimidir. Bir gerçek ve düşünce arasında düzenli olarak bağlantı kurulmasıdır. Mantık insanlara sağlam, sağlıklı ve akıl dolu bir yaşam ile düşünme ortamı hazırlar. Sebep ve sonuç ilişkisini aramaktır. Marx'çı yaklaşımda düşünce ancak pratikle doğrulanabilir, kuramı denetleyen ve doğru olup olmadığını meydana koyan eylemdir (9).

Diyalektik mantık; Diyalektik maddeciliğin mantık öğretisi, nesnel dünyanın gelişme yasalarının ve biçimlerinin olduğu kadar, hakikati bilme yasalarının da bilimi.

Biçimsel Mantık; Kavram, yargı, çıkarsama, tanıt gibi düşünme biçimlerini kendi mantık yapıları açısından, yani düşüncelerin somut içeriğinin, soyutlanarak o içeriğin kendi yanlarının birbirine bağlanması yollarının bulunması açısından inceleyen bir bilim (8).

Akıl, akıl yürütme, aklın kuralları var mı? Nelerdir? Doğru düşünme nedir? "İnsan akıllı bir hayvandır" düşüncesi Sokrates öldükten sonra da devam etmiştir, ama bu süreç onlar için bitmiştir. Düşüncelerin yanlış olması onların varoluşunu değiştirmez (4).

Belirli bir düşünce sistemi içerisinde gerçeğe ulaşma çabasının temelinde bu felsefi öğeler yer alır. Yani varlık sorunu, bilgi sorunu, mantık, etik ve estetik değerler sorunu gibi konular sorgulamanın temelini oluşturur.

SPOR BİLİMLERİ VE FELSEFE

Sorgulama alanlarının bilinmesi felsefi bir sorgulama yapabilmek için yeterli değildir. Sorgulanacak olan şeyin (alanın) bilinmesi gerekir. Yani alana hakim olmak gerekir. Yani "spor" kavramının ifade ettiği anlam, ilke ve kuramları bilmek gerekir. Spor tarih boyunca düşünürlerin ve bilim adamlarının sorgulama alanına girmiş ve çok çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Kesin şu doğrudur diye bir tanım yapmak olası gözükmemektedir. Sporun içinde yer alan unsurlara, amaçlara ve yer alma biçimine göre yapılan tanımlamalar daha gerçeğe yakın olanlardır. Durum böyle iken spor bilimlerinin günümüzde ortaya çıkan çok disiplinli yapısını sadece "spor" kavramı ile tanımlamak mümkün gözükmemektedir. Zira spora bu anlamda hakimiyet hiçbir şekilde mümkün olmayacaktır. Bilimin söylediği; spor olgusu içinde yer alan her disiplinin ayrı bir uzmanlık gerektirdiği ve ayrı bir bilimsel disiplin olduğudur. O halde "spor bilimleri" içinde yer alan pedagojik, yönetsel, sosyal ve davranışsal, performans ve sağlık boyutlarının ayrı ayrı ele alınarak anlam, kuram ve ilkeleri ile yeniden tanımlanması gerekmektedir. Bunun için felsefe ve sözü geçen bu disiplinlerde çalışan bilim adamlarının,

dilbilimcilerin tarihçilerin ve sosyal çalışmacıların birlikte çalışması zorunludur. Böylece her disipline yönelik bir felsefe oluşturulmuş olabilecektir. Ancak her disiplinin temelinde “spor” tüm gerçeği ve doğruları ile yer almalıdır. Aksi takdirde kendisini tanımlamakta yetersiz kalan “spor” bu çok disiplinli yapı içerisinde bir kaosa neden olmaktadır.

Bu anlamda çalışma yapan çok değerli bilim adamlarımız vardır. Orhun’a (1999) göre spor felsefesinin çalışma alanları “hareket-oyun ve sporun antropolojik temelleri, hareket felsefesi, oyun felsefesi, sportif performans felsefesi, spor ve estetik, spor ve etik, sporun sosyal felsefesi” olarak ifade edilmektedir(6). Erdemli’ye (2000) göre spor felsefesinin çalışma alanları da benzerlik göstermektedir ve bunlar(12);

- Spor Felsefesi, spor bilimleri üzerine kuramsal (teorik) bir çalışmadır.
- Spor Felsefesi, özel ve uygulaması bulunan bir felsefedir.
- Spor Felsefesi, yaşama felsefesinin bir alanıdır.
- Spor Felsefesi, etik sorunlar bağlamında ele alınacak bir felsefedir.
- Spor Felsefesi, spor yapan insanı (homo sportivus) ele alan bir Felsefi Antropolojidir.
- Spor Felsefesi, bir toplumsal felsefedir.
- Spor Felsefesi, bir oyun felsefesidir.

Yukarıda verilen çalışmalara karşın, kanımızca felsefe ve spor ilişkisinin biraz daha özele indirgeyerek tanımlanması gereğinin tartışılması gerekir. Böylece anlamak ve oluşturmak konusunda karşılaştığımız güçlükleri daha kolay aşabiliriz. Bu yeni tanımlama biçimine bir örnek olarak algılanacağını umduğumuz “spor bilimleri ve felsefe” ilişkisi aşağıda verilmiştir.

- Sporda eğitim Felsefesi (Spor Eğitimi Felsefesi)
- Sporda Yönetim Felsefesi (Spor Yönetimi Felsefesi)
- Sporda Sağlık Felsefesi
- Sporda Performans Felsefesi
- Sporun Sosyal Felsefesi

Yukarıda ifade edilen bu alanların her birinin ayrı ayrı ele alınması ve kavranması daha olasıdır. Böylece kişisel ya da mesleki felsefe oluşturmak da daha kolaylaşacaktır. Bundan sonraki aşama ise, kişisel felsefe geliştirme aşamasıdır.

KİŞİSEL FELSEFE GELİŞTİRMEK

Spor bilimleri istihdam alanlarında kariyer planlayan herkes, davranış

ve hareketlerine bir rehber olacak kendi kişisel felsefelerini geliştirmek sorumluluğunda olmalıdırlar. Kişisel felsefe, kişiyi mantıklı ve analitik düşünmeye, sporun anlamını ve önemini kavramaya mecbur eder. Böylece, beden eğitimi ve spor ile genel eğitim arasında bağlantı kurulmasına ve mesleki gelişime katkıda bulunur. Spor bilimlerinin hangi alanında olursa olsun her bireyin kendisi ve mesleği için ilkeler, yol göstericiler ve yönergeler formüle etmesi çok önemlidir (7).

Felsefe, olaylarla başa çıkmada kılavuzluk edecek inanç ve ilkelerden oluşur. Kişisel felsefe geliştirmenin **ilk basamağı**; doğru, bilgi, gerçek ve değerler hakkında ki görüşlerinizi analiz etmektir (7). Eğer nereye ve nasıl gideceğinizi bilmiyorsanız, muhtemelen olmak istediğiniz yerde olamayacaksınız. Hayata bakışımızın farkında olmalıyız ve onu nasıl geliştireceğinizden haberdar olmalıyız. Bu nedenle öncelikle kendinize bazı sorular sorup bu sorulara yanıt vermeniz gerekecektir (7, 13). Örneğin;

- Ben kimim? Hayatta olmamın anlamı nedir?
- Hayatta ne yapmak istiyorum?
- Hayattan beklentilerim nedir? Ve nereye gidiyorum?

İkinci basamak; kariyer seçiminiz ne olursa olsun sizin için değerli olan eğitimsel hedeflerinizi belirlemektir. Böylece bundan sonraki adımlarınız için bir merkez oluşturabilirsiniz. Ancak, seçtiğiniz hedefler önceden belirlediğiniz değerlerinizle çelişmemelidir. **Üçüncü basamak**; sizi toplum içindeki profesyonel yaşantınıza hazırlayacak olan eğitim programını başarı ile tamamlama azim ve kararında olmaktır. Seçtiğiniz alanda kendinizi iyi donatmanız için önünüze çıkan her fırsatı azami ölçüde değerlendirmelisiniz. Alanınızı tanıma ve anlama çabalarınızı öğrenim görme fırsatı yakaladığınız okul ve çevreyle sınırlandırmayınız. Felsefe Geliştirmek gibi zor bir yolculuktaki **dördüncü basamak**; mesleğinizi gerçekleştireceğiniz davranış kalıplarını belirlemektir. Yani tarzınızı belirleyeceksiniz. Danışman, öğretici, emreden otoriter ya da etkisiz bir model mi olacaksınız? İnsanları nasıl etkileyeceğinize karar vermelisiniz. Elbette bu kişilik yapınızla da uyumlu olacaktır. **Beşinci basamağınız** değerlendirme olmalıdır. Zira, genel ve özel hedefleriniz önceden belirlediğiniz değerleriniz ve bilgilerle uyumlu olmalıdır. Kendinizi ve alanınızı ne kadar tanıyorsunuz? Ve Ne kadar donanımlısınız? Eğer bir uyumsuzluk var ise, bu aşamaları tekrar gözden geçirmelisiniz ve adım adım felsefenizi oluşturmalısınız.

Sonuç olarak; felsefe gerek bireysel gelişim için, gerekse bir meslek ya da bilim dalının gelişimi için bilgi pınarı gibidir. Felsefesiz bilim kör ve

şayıdır. Aynı nitelime bireyler ve meslekler içinde geçerlidir. Ancak “spor bilimlerinin” çok disiplinli yapısı nedeni ile “spor felsefesi” kavramı yerine daha nitelleyici olan “spor bilimleri ve felsefe” kavramı tartışılmalıdır. Böylece, spor bilimleri şemsiyesi altında yer alan her disiplinin ayrı ayrı tanımlanması ve anlaşılması kolaylaşacaktır. Bu yüzden spor bilimlerinde eğitim veren her yükseköğretim programında “Spor Bilimleri ve Felsefe” ilişkisini inceleyen en az bir ders okutulmalıdır. Ancak böylece, spor bilimleri eğitimi alan bireyler özgüvenli ve mesleki saygınlığı olan, araştırmacı ve sorgulayan, gelişimci ve dayanışmacı bireyler olabilirler.

KAYNAKÇA

- Akın, M. (1995). **Felsefenin İlkeleri**. Çeviri (Descartes), İstanbul: Say Yayınları.
- Hacıkadıroğlu, V. (1994). **Felsefe Sorunları**. Çeviri (Bertrand Russel), İstanbul: Kabalıcı Yayınları
- Çotuksöken, B. (1995). **Felsefeyi Anlamak Felsefe İle Anlamak**. İstanbul: Kabalıcı Yayınevi, ss. 121-145.
- Sönmez, V. (1991). **Eğitim Felsefesi**. Ankara: Adım Yayıncılık.
- Eroğul, C. (1970). **Felsefenin Başlangıç İlkeleri**. Çeviri (Georges Politzer), Ankara: Sevinç Matbaası, ss. 21.
- Orhun, A. (1999). **Pedagojik ve Felsefi Temelleri İle Beden Eğitiminin Hareket Eğitimi**. Konferans, A.İ.B.Ü. BESYO, Bolu.
- Lumpkin, A. (1990). **Physical Education and Sport: A Contemporary Introduction**. Times Mirror/Mosby College Publishing, Missouri.
- Çalışlar, A. (1991). **Felsefe Sözlüğü**. İstanbul: Cem Yayınevi, ss. 34.
- Hançerlioğlu, O. (1973). **Felsefe Sözlüğü**. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Şahin, M. (1998). **Spor Ahlakı ve Sorunları**. İstanbul: Evrensel Basım ve Yayın.
- Orhun, A. (1998). “Spor, Estetik ve Estetik Eğitim,” **Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, G. Ü., Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ankara, n. 4.
- Erdemli, A. (2000). “Spor Felsefesi Nedir?,” **Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi**, n. 2, Ankara.
- Şahin, R. (1996). “Hentbolde Antrenörlük Felsefesi,” **Yedi Metre Dergisi**, Hentbol Antrenörleri Derneği, Yayını, Ankara, ss. 2-3.